

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrata:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeru amanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl.
za pol leta . . . 5 "
za četrt leta . . . 2 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna šteč. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Katoliško časopisje — dejanje apostelsko.

II.

Iz povesti dosedanje je razvidno, da časopisno aposteljstvo ni kako „skrivno“ društvo ali skrivnega društva delovanje, temuč da je vzajemno združevanje mož, kateri očitno, pred svetom, brez sramu in brez strahu spoznavajo svoje namere. Bolj očitno se pač ne more zaznamovati nobeno početje mimo tega, katero po svojih nagibih in namenih vzbuja vso našo pozornost, kajti živo zadéva naše pozemeljsko družinsko in državljansko življenje. Ta črna vzajemnost je po vse nasproti rudeči vzajemnosti t. j. framaonstvu ali prostomavtarstvu. Una snuje in zida na podlagi krščanski z Bogom; ta pa kvari in razdira — nezmožna pozidati kaj novega in koristnega. Una očitno in odkritosrčno spoznáva svojo glasilko ali zastavo; ta pa pri zaprtih durih kuje svoje namene ter jih spolnuje pod krinko lažnjivo.

Po potu novodobnega napredovanja švigajo veče ali pomote, n. pr. vera in politika ste med seboj ločeni; cerkev in država imate na tanko vsaka svoje veljavno okrožje; vera je oseba čuvstvena reč, in nima nič opraviti z našim družinskim življenjem, katero se razvija pod državnim varstvom. Te in enake zmotnjave vladajo zdaj na svetu, in že delajo na to, da se popolnoma loči oboje, in da se vera potisne le v človeka, v njegovo notranje, ne pa tudi v njegovo vnanje razmerje. Po zahtevanju sedanjega poganstva naj se tudi proste verske vaje godijo samo v notranjosti človekovi. Toraj jemljó državljani celó najbližnje domače okrožje njegovo t. j. družino ali rodbino, ktera naj se godi in razvija le pod zavetnjo državno.

Nasledki tega napačnega učenja in delovanja se prikazujejo povsod, v vsem javnem življenju, katero čim dalje tem bolj zgublja svoj krščanski značaj ter se pogrezuje v novo poganstvo. Pa tudi domače življenje ne ostane brez kvaru, kakor vsled ozke zveze med državo, občino in osebo drugače ni mogoče. Tako se majoje podpore krščanstva. Pač je res, da se to ne more ukončati, kajti krščanstvo ostane, dokler ostane po božji obljubi cerkev njegova; vendar mi sami ne smemo biti vnémarni, tolikim sovražnim napadom nasproti ne smemo rok križem pokladati in se zanašati le na obetanje božje. Delati, delati je naša dolžnost. Le po neutrudnem učenju, le po težavnem potovanju od kraja do kraja se je ustanovilo krščanstvo ter razširilo po vsem svetu. Zgodilo se je to po aposteljstvu besednem ali po blagovestnem oznanovanju.

Dan danes pa se je poganstvo povrnilo v državo in razne njene naprave, in celo v družino; dan danes se nježno pestuje nevera, češ, to je olika, dasi glasno vpíje zoper njo vést in pamet. Kako je to mogoče, da je duh nejevere ali zanikovanja tako silno se vkoreninil, vsaj je po vsem svetu razširjena katoliška cerkev in se povsod neutrudoma oznanuje njen božji nauk? Nato se kratko in resnično odgovori, da to se je zgodilo po aposteljstvu pisemnem, kterega se je z vso močjo naglo polotil oni lažnjivi duh. Prosto je postalo časnikarstvo, in po njem duh sam prost se je polastil koj s krščansko pridnostjo pripravljenega in povzdignjenega tiskarstva ter si združil z njim vse koristi, ki nam jih ponujajo nove znajdbe po ognju in soparu, po železnicah, daljnopisih in sicer dobro vravnanih poštah. Po bliskovo se dan danes razširjujejo po njih misli in nazori k bogatinom v njih visoke palače, kakor tudi do revežev v nizke bajte. Ni

je več devete dežele, da ne bi se dal narediti most do nje. Iz daljnopisnih in vredniških sedišč se more v kratkem času skoro ves svet spraviti po koncu.

Po tej brzosti in obsežnosti je časnikarstvo postalo to, kar je: našega časa strašno velika moč! Ta grozna moč pa je v rokah naših protivnikov, služi prekučiji, je kolo, s katerim prekanjeno vravnano društvo prostomavtarsko iz tečajev sneti hoče cerkev katoliško. Dasi je to nemogoče, vendar teh svojih namér nič več ne prikrivajo nasprotniki. V dokaz bodi knjižura, katero je pod naslovom „Progrès“ (Napredek) nedavno izdal neki belgijski framaon, kjer piše na pr.:

„Naj si prostomiselnici, protestantje in brezverniki vseh krajev dajo dopovedati, in naj si živo stavijo pred oči osodo, ktera je njim odločena, ako bi zmagoslovje obhajal papež. Naj se proti vzajemni nevarnosti pripravijo v velikih krdelih ter naj napadejo grozno pošast. Kristjanje niso pustili nobenega tempelja poganške starodavnosti; ravno tako mi ne smemo trpeti, mi, sovražniki katoličanstva. „Nobena katoliška cerkev se ne sme vprihodnje več zidati na zemlji. Požgimo znamenja rimskega malikovanja, spovednice, križ in prapor, podobice, mašne bukve in škapulirje, do tal razderimo klostre, seminarje, farovže, kapele, cerkve in katedrale ali prestolnice!“ Potem se napoči ljudem kraljestvo božje (t. j. satansko) na zemlji, doba prostosti, enakosti, bratinstva!“

Temu novemu poganstvu nasproti je zadnji čas in pač živa potreba, da vsled oblasti, katero nam je dal naš božji učitelj, pričnemo z enakimi sredstvi, s kterimi si pomagajo naši zoperniki, tudi katoličani pisemno apostelsko de-

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Iz viren roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

„Prokleta“, kolne zopet Rufin, Arijanec, ko se zopet snide z Vigilijem in Helijem, „koliko časa se to gnezdo vzdržuje, a ni še videti, ba bi ga bilo konec. Atila sicer name-rava ga izstradati, toda to ne bo šlo, prej bode moral sam pobegniti zaradi gladu, kajti čete so daleč okoli vse izmolzle. Helija, da se prej ohladi naše sovraštvo do zapada, zato imam nalog zate, zapusti mesto, podaj se v hunski tabor, ter Atilu naznani, da ima v mestu številice prijateljev, ki mu hočejo naznani način, kako lahko zadobi mesto.“

„Rufin! Za Boga, kaj meniš? Meniš li, da se pri tolikih nevarnostih zopet kedaj zdrav povrnem?“

„Preljubi, brez žrtve ni vspeha. Glej tukaj Vigilija, koliko je že on žrtvoval, in še vedno

je njegova radodarna roka pripravljena, dobrote deliti. Že mnogo trdo prisluženih zakladov je žrtvoval za arijanstva prosep. Ti pa vkljub vsemu bogastvu še ničesar nisi storil. Glej, njegovo roko blagoslavlja uboga naša srenja, ko jim darove delim, in duhovenstvo naše, ki se trudi pri barbarih, se njega spominja, sprejemaje dobrote, ki jih velikodušno daruje. Sicer pa le stori, kar ti veleam.“

„Kdo meni velewa?“ poskoči ves vzbujen Helija.

„Oj, ti vest kosmata“ — krohota se Rufin, „saj te imam v kleščah. Oj, ti vzor poštenosti in čednosti, spomni se boja, kjer je Sever padel. Ha, ha! Da bi ga puščica rimska le slučajno zadela, kdo bode verjel? No Helija, beži! Kako se treseš, kako bleliš? Ne tresi se, ne boj se, prijatelji ostanemo. Kaj ne, o Vigilij, naši veliki nameni izgovarjajo vsako sredstvo; blagodejen vspeh pokrije potem tudi ono, kar se je morda le na videz napačnega zgodilo. Toda, Helija, za molk storiš tisto ljubav?“

„No, toraj veluj!“ odgovori Helija z zobmi škripaje.

„Vedi toraj. Arijanstvo mi je jako na srci, a drug enako mogočen čut, sovraštvo do Rima, in vsega kar je rimskega, pretresa mi srce. Enacih misli je tudi Vigilij. Gorí za prosep arijanstva, a plamti tudi v sovraštvo do Rimljanov, ki so naše pradede v prah pometali. Rimsko pleme se mora uničiti. Ti, Helija, imaš še večji vzrok sovražiti zapad in njegov zarod. Spomni se Evdore, drug se je bode veselil.“

„Ha, nikdar!“ togoti se Helija.

„Toraj pojdi! Nevarnosti ni nobene. Tvoje imetje bom jaz oskrboval, dokler se ne povrneš. Barbari niso taki, kot jih Rimljani opisujejo. Znajo ceniti take osebe, ki jim donajajo kaj prida. Pojdi, oglej si zidovje, na skrajnem zapadu je jako slabo. S kolikaj močnim stenolomom se koj napravi predrtje. Tak prelom je Oglejčanom pogubiven. Sicer stavi si pogoje, gledé osebne varnosti, in gledé naših soverni-

lovanje, t. j. po časopisji ali časništvu. V ta namen se snujejo omenjene družbe in je pričel izhajati novi budnik: „Das Apostolat der Presse“, kakor dobro opisuje to „Das Recht“ št. 92. 93 tega leta. Kdo ne bi želel takemu početju vsestranske obilne podpore in najboljšega vspéha, čegar srce še bije za resnico in pravico? Pokazati gre ljudém, da Bog, kateri je svet in človeka vstvaril, oba še vedno vlada in ohranjuje, in da človeštvo svojo srečo, svoj pravi namen doseči more le samo po rešenji v Kristusu. Krščanstvo mora tedaj voditi in navdihovati kakor posamega človeka, tako vse človeštvo, ne le v cerkvi, ampak tudi po hišah ali družinah, v srenjah in občinah, po državah. Kar je po cerkvi in državi na videz ločeno, kar je brezvérski duh v novejšem času posebno razdril ali pomešal v nasprotje, to lepo in v resnici strinja duh krščanstva, kateri ima navdajati posamezne ljudi in vse stanove.

V ta namen delajmo tudi mi Slovenci, in sicer z zedinjenimi močmi. Nikar ne pozabimo, da so vsi oni, ki se bistrega duha in blage volje trudijo v katoliškem časopisji, pravi aposteljni sedanjega časa, in tem veči dobrotniki, v čem hujših potrebah se nahaja revno človeštvo. Istinič.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. maja.

Avstrijske dežele.

Cesar se 14. t. m. odpeljejo v Buda-pešto.

Andrassy je 10. t. m. došel v Berlin in še tisti dan dalj časa konteriral z Bismarkom. Pruski listi jako hvalisajo našega kancelarja in ga preslavljajo celo kot stvarnika avstro-ogerske pogodbe. Narodom, ki s to pogodbo niso prav zadovoljni, se ta hvala zdi zbadljiva, in jih potrjuje v prepričanju, da ta pogodba za Avstrijo ne more biti koristna, ker jo Prusi hvalisajo. Tudi gledé turških zadev grof Andrassy ne bo kaj koristnega dosegel niti za Avstrijo niti za vstajnike.

Prva **pastirska lista** dunajskega nadškofa Kučkerja, piše „Reform“, pričata, da kardinal Rauscher ima spretnega in vrednega naslednika. Pastirska lista (eden do duhovščine, eden do vernih) sta zares klasična. Naprej se je videlo, da bo dr. Kučker pohlevno vladal, veselo pa je, da pri vsi pohlevnosti od pravic cerkve in vere nič ne odjenja.

Žalostno znamenje časa sedanjega je pa

to, da so se unkrat pri slovesnem vpeljevanji nadškofa dunajskega spreveda vdeležili izmed 120 mestnih odbornikov ali očetov samo 4 t. j. štirje, in med temi sta bila neki Benediktinec pa županov namestnik dr. Nevald. Župan dr. Felder se je izgovarjal z bolehnostjo in ga tudi k nadškofovskemu obedu ni bilo, h kateremu je bil povabljen. Ko je pa nedavno judovska srenja obhajala neki jubilej, ga je pa koj 60 t. j. šestdeset mestnih odbornikov preslavljalo!

Vnanje države.

Na jugoslovanskem bojišču

so se te dni Turki in kristijani zopet kresali pri Moštanici. Pozvidcu, Ključu in na Suhem polju. Boj pri Ključu je bil silno hud in je palo 450 Turkov, med kojimi 9 častnikov, in 400 vstajnikov. Turki so bili povsod tepeni. Glavna vojna kristijanska stoji še zmerom med Nozdrimi in Presjeko, da bi prišla Muktarapašo, če bi zopet skušal prodreti v Nikšiče.

Na Srbskem je velika navdušenost za boj, to se vidi iz darov, ki jih vlada iz dežele dobiva za vojsko. V kragujevaškem okraju so kmetje dali vladi: 20.000 ok koruze, 120.000 ok pšenice, in 50.000 ok ovsa. To je dosti, da se armada 100.000 mož in 6000 konj 3 mesce preživi. (Oka je namreč 2 funta, nekoliko čez 1 kilo.)

Ruski car varšavskemu guvernerju grofu Kotzebueu ni dovolil, da bi smel izstopiti iz službe, ker dežela njegovega izvrstnega delovanja še ne more pogrešati. Nemci in Rusi so s to razsodbo jako zadovoljni. Poljaki pa ne, ker se je izvedelo, da grof za odpust ni prosil samo iz tega vzroka, da naj se v vsakem gubernijalnem mestu nastavi saj en poljskega jezika zmožen sodnik. — Za jugoslovanske vstajnike nabral je dotični odbor do 14. aprila 56.000 rubljev. — Dežela Kokandska, ki se je nedavno združila z Rusijo, imenuje se odslej Ferganas. Iz Taškenda se naznanja, da so se zdaj zoper Ruse vzdignili Karakirgisi, ki stanujejo na jugu od omenjene dežele.

Berolin je te dni središče evropske politike. Gorčakov in Andrassy bivata v glavnem mestu pruskem, kamor se je neki odpeljal tudi ruski poročnik na Dunaju, da pozive namene in nasvete Bismarkove, ki pa ravna silno previdno in samopridno. „Če bo treba v Turčiji z orožjem posredovati, pišejo njegovi listi, naj to stori Avstrija sama, ali pa v zvezi z Rusijo. Prusija pa, ktero izhodno vprašanje le malo zadeva, ne bode na noge

spravila nobenega vojaka“, pa tudi solda ne plačala za posredovanje, pristavlja „Reform“.

Italijanski liberalni ministri so se jako ohladili, odkar je državno krmilo v njihovih rokah.

Minister notranjih zadev, Nicotera, se je kot poslanec in Garibaldovec velikokrat hudo srdil, da imajo policaji in financarji volilno pravico; sedaj pa se je za nje potegoval in v zbornici 3. t. m. rekel, da tudi policaji, financarji in jetničarji so državljani kakor drugi ljudje. Tudi je povdarjal, da bode vsak nered, ki ga utegne demagogična stranka napraviti, z vso silo zatrl. Kdo bi bil mislil, da se bo Garibaldovec Nicotera tako hitro poprijel konservativnih načel! Pa rad bi ostal minister in previdi, da so mu v ta namen policaji in financarji ravno tako koristni, kakor prejšnji vladi, ter obeta, da hoče vsak prevrat zadušiti, kakor je storil Minghetti leta 1864 v Turinu, kjer so 21. septembra na ljudstvo streljali. — Vseučilišniki turinski so zbornici zopet poslali prošnjo, da bi vseučilišča imela popolno svobodo in da bi se odpravili ukazi bivšega ministra Bonghia.

Francoski denarni minister hoče med starešine razdeliti izkaz dohodkov, ki jih je dežela imela leta 1869 pred vojsko nemško in ki jih bo imela leta 1877. Iz tega izkaza je razvidno, da dohodki prihodnjega leta une presegajo za 909,858.911 frankov, ki jih dežela dobiva vsled novih davkov. Srečna Francija, ki se je tako hitro opomogla od silnih vdarcov nesrečne vojske s Prusi in z lastnimi komandanti! — Bivši Napoleonov minister Rouher je pred nekaj časom priobčil pismo, v katerem zagovarja pravice mladega Napoleončka do prestola francoskega. Pravijo, da ga hočejo zarad tega pisma tožiti, kar bi bilo po vsem prav, ker je narodna skupščina rodbino Bonapartovo pravilno odstavila. Zbornica bode gotovo dovolila, da smejo prijeti Rouhera, ki je njen ud.

V Švici je bilo v Št. Gallenu pri volitvah za veliki svet izvoljenih 98 liberalcev pa 63 konservativcev.

Španska vlada hoče za vse kraljestvo osnovati enako vstavo; dežele biskajske bi vsled tega zgubile svoje starodavne pravice (fueros). Od druge strani pa se sliši, da hočejo nekteri poslanci v kortesih staviti predlog, da bi se enake pravice podelile tudi drugim deželam in kronovinam kraljestva španskega.

kov in našega imetja. Sosebno gotiški knezi ti bodo mogočni pokrovitelji.“

„No, toraj poskusim. — Da bi te strela zadela“, nadaljuje Helija sam pri sebi, „je že tako, pridi enkrat hudiču v kremplje, tiral te bo po poti do propada, dokler ti duše in telesa ne požre. Ustaviti se ne morem, toda, Rufin! tudi za te pride dan plačila!“

Še dolgo se trojka pogovarja o naklepih proti mestu, posvetovaje se gledé izdajalnih svojih nakanov.

Ponoči po onem dnevu šine čoln naglo kot blisk prek obala morja. V njem sedi mož, ki pazljivo v mesečnem svitu gleda okoli sebe, dobro se tik bregovja skriva, da bi ga ne zasačile straže. Čez nekoliko časa zavozi čoln na visoko morje, a potem v velikem polkrogu veslá h kraju. Dobro skrije čoln v skrivališče, ter se zgubi v gosto šumo. „Vraga“, šepeta mož, „kako čuden je človek v svoji strasti. Zakaj nisem odveslal na otok! A kaj, ni moč izvit se Rufinu iz rók. Dobro sem ga videl,

kako se je plazil preko morja, opazovaje moje početje. A, naj bo. Bog daj, da zopet v mesto dojdem; menda me ne pogrešé par dni. In tudi če me? Izgovorov je mnogo.“ Pogumno dere naprej. Naenkrat mu zaskoči pot scitiška straža, ter mu nastavi bodalo.

„Atila“, kliče Helija, „pelji me h kralju“. A Skit ga ne razume. Mnogo družih vojakov se zbere; le z veliko silo, s pomočjo znamenj se sporazumejo ter konečno ga odpeljejo k poveljniku. S pomočjo tolmača se dogovoré, da ga odpeljejo v kraljevi stan. Zasedejo konje, kot blisk jo udarijo proti jutru na kraljevi dom. Dohod jim je naglo dovoljen, ker knez Gontarel sam je vodil četo in kralj nikdar ne odreče dohoda svojim dostojnikom.

„Ha, ha! toraj na skrajnem zapadu je rana mestu“, govori kralj, „toraj če s silo udarimo tje, skočimo v mesto. Ah, blagi mož“, nadaljuje porugljivo, „preskrben si za blagor preljubeznjivega mi mesta, ktero mi zapira vrata na jug, da osladim osvete plamteče srce.

Gontarel, si videl, brez obljub se spravi imenitno vest iz moža. A sedaj, ljubi moj zvesti Oglejčan, s čem pa te nadarim?“

„O svitli kralj“, trepetaje dé Helijas, „strašen je tvoj obraz, le svobodo mi pusti, da se vrnem v domovje. Nobene nagrade nečem, kajti“, pristavi sam za-se, „strašno je gledati tigru v zobe.“

„O to se zgodi. Odšel boš koj, in jaz sem še tako dober, da ti bom pot pospešil. Da, letel boš čez ravan, kot bi bila za teboj peklenska druhal. Gontarel, pokliči par krepkih Hunov, naj vzamejo biče in konje, in naj ga podijo proti mestu, pri belem dnevu skoz celi tabor, da vidijo Huni in Oglejčani, kako tudi kruti barbar Atila izdajico kaznuje.“

„O kralj“, jeclja v smrtnem strahu Helija, na čelo mu stopi smrtni pot, po tleh se v prahu valja, „svitli kralj milost!“

„Molči rob“, grmi kralj nad njim z ного bacnivši ga od sebe, „izdajica nesramna, pes nezvesti.“ (Dalje prih.)

Izvirni dopisi.

Iz Lašče, 10. maja. Nič veselega in dobrega nimam pisati. Včeraj zvečer okoli 10. ure, ko je vse mirno bilo, nastane naenkrat vriš in krič, „je že umrl“, so vpili. Nobeden ni vedel, kaj da se je zgodilo, kar pride nekdo pripovedovaje, da so enega zaklali. — Jernej Levstek, tukaj obče znani, neštevilnokrat že kaznovani in zaprti malopridnež, je v neki glasoviti krčmi poštenega in pridnega mladenčca Janeza Somraka tako močno z nožem, ktere ga je že dan poprej, kakor se splošno govori, s tim namenom brusil, da mora dva zaklati, med rebra sunil, da se je precej v krvi na tla zgrudil. Ko bi zdravniške pomoči ne bilo pri rokah, bi bil tamkej dušo izdihnil.

Že večkrat je žugal, da se bo obesil, tako tudi imenovani dan, in dala mu je mati zopet 1 gl. Našli so pri njem še 27 kr., ko so ga zvečer po dovršeni hudobiji zaprli. Delal se je popolnoma nevednega in popraševal je, kaj pa se je zgodilo? Ne ve se, ali ozdravi ranjeni ali ne. —

Take hudobneže naj bi pa županije shranile za zmiraj v delalnice, da bi poštenim ljudem mir dali, in tamkej delali, ker doma delati nočejo.

Lipoglav, 10. maja. Drugo nedeljo po velikonoči smo imeli pri nas veselo slovesnost, namreč prečastiti monsignor L. Jeran so med azistenco blagoslovili nove orglje. Precej po dokončanem blagoslovljenju so orglje glasno zadonele in njih prijetni glas se je razlegal po vsi cerkvi v veliko veselje pričujoče obilne množice. Potem stopijo prečastiti monsignor na leco ter prav izvrstno govoré o zadevi orgelj, namreč, kar so zvonovi zunaj v zvoniku, to so orglje znotraj v cerkvi; kakor zvonovi zunaj oznanjujejo božjo čast, da doni čez hrib in plan, tako orglje po notranjem prostoru v cerkvi; in kakor morajo biti glasovi v orgljah v lepem soglasju, ravno tako moramo biti tudi mi vsi v lepem soglasju z Jezusom, z njegovo vero in zapovedmi, naša dela morajo pričati, da smo z Jezusom v soglasju itd. Orglje je izdelal v tej stroki popolno izurjeni mojster gosp. Ign. Zupan v Kropi, in sicer vse hvale vredno; obsegajo polnih 5 oktav, 61 glasnic. Spremeni so ti le: 1) Principal 8' visok, močnega prijetnega glasu od F v obraz postavljen, iz lepega angleškega cina. 2) Bordunal 8', bronečega glasu, 25 glasnic (piščal) lesenih, 36 cinastih. 3) Gamba 8' ozke mere, dolzega režečega glasu, 12 glasnic lesenih, 49 cinastih. 4) „Flachflöte“ 4', mehkega glasu, 36 glasnic lesenih, 25 cinastih. 5) Oktav 4', ojstrotežečega glasu, 5 glasnic lesenih, 56 cinastih. 6) Mikstura v 3 vrste, močnega glasu. — Podnožje obsega 24 nogotisov. 7) Principal bas 8', močnega glasu, 24 glasnic. 8) Sub bas 16', zaprt, 24 glasov. — In pri vsem tem so vse lesene piščali v labijah z mesingom in cinom okovane in vse čeladke z vrtili pritrjene (prišravbane). Mehanika je vsa iz železa in teče vsa na mesingu, in vsi potezi in peresa zaklopnic iz mesinga. Posebno opomniti je izvrsten meh nove iznajdbe, ker od dveh strani zajema sapo in jo zopet na dveh oddaja v veliki sapni oddelek. — Kar zunanje zadeva, je orgeljski oboj prav lično izdelan ter okusno prevlečen in piščali v obraz postavljene se svetijo kot srebro. Ob kratkem rečeno: vse delo znotranje in zunanje je okusno in izvrstno delo, ki hvali svojega mojstra. Kdor kaj takega potrebuje, se sme brez strahu na imenovanega mojstra obrniti, dobro in pošteno mu bo postregel in pri vsem tem po ceni.

Iz Hrvatske, 10. maja. Nagodba avstro-ogerska je tedaj po dolgih dogovorih vspela na korist Madjarom in Nemcem, med tem ko drugih narodov ni nobeden vprašal, bodo li zadovoljni s to nagodbo, ali ne. Žalostno je zares, da dve narodnosti, in sicer manjšina v državi, kroji osodo vsej državi, in da se pri obravnavah ni nobeden načelnik drugih pokrajin za svet poprašal. Tako na pr. gotovo ne bi bilo brez koristi, da se je za Translajtanijo poklical tudi hrvatski ban k razpravam, da bi bil tu naglasil velike potrebe zemlje hrvatske. Ali Madjari že vedó, zakaj tega niso storili, kajti njim je samo za Ogersko mar, za druge vse nič.

To istino posvedočuje vprašanje o naših železnicah. Koliko se je že o tem pisalo in prosilo, koliko interpelavalo, ali vse ni nič pomagalo. V kraljevem reskriptu na hrvatski sabor naglasilo se je zidanje te železnice, ogerska vlada je tudi že večkrat obljubila, da se bode to vprašanje v pretres vzelo, pa vendar do današnjega dne ni videti nobenih vidljivih znakov, da se obljubljeno tudi izvršuje. To večno zavstavljanje od ogerske strani moralo je nazadnje posebno v krajini poroditi sumnjo, da se navlašč zavstavlja zidanje te proge, vsled česa se je morala vzdigniti tudi razsrjenost proti onemu faktoru, o kojem se sploh zna, da noče take osnove o zidanju te železnične proge, kakoršno je baron Mollinary predložil. Znano je sploh, da je ta faktor — Ogerska, kateri so interesi in dobiček Buda-pešte mnogo več, nego koristi in materialni razvitek cele hrvatske krajine, in ne samo te, ampak cele hrvatske države. Pred nekoliko tedni namreč se je raznesel glas po novinstvu, da je ogerska vlada odločila zidati železnico zemunsko-peštansko na vsaki način. Zna se dobro, da se ogerska vlada protivi krajiški železnici iz Zemuna na Sisek. Madjari mislé, da bi moralo potem njihovo glavno mesto propasti. Ta okolnost, pa tudi nekakšna mlitavost v hrvatskem saboru in pri hrvatskeji vladi, kakor tudi nekakšna neodločnost pri krajiški zemaljskeji oblasti, posebno njenega načelnika: vse to je prisililo hrvatski narod v krajini, da sam poskrbi za to preznamenito promicalo svojega napredka.

Zavoljo tega se spravlja iz krajine velika deputacija pod vodstvom dr. Mankanca do Nj. Veličanstva, da poprosi samega vladarja, naj bi on rekel svojo mogočno besedo, da se zadovolji tej pravičnej in silnej gospodarskeji potrebi hrvatskega naroda v krajini. Ne dvomimo, da se bodo vse krajiške občine pridružile tej deputaciji, ker ni razloga, da ne bito storile, pač pa govori sto in sto razlogov za to, da to na vsak način storé.

Tudi ne sumjamo, da bode baron Mollinary prošnjo krajiške deputacije živo podpiral pred prevzvišenim prestolom. Hrvatski narod zna vrlo dobro, da Nj. prevzvišenost gre za tistim ciljem v tem vprašanju, in da ima ravno tiste zapreke, koje je treba nadvladati; pač mora biti načelniku krajiške vlade prav milo, da se nahaja v narodu samem toliko živega interesa za tak podhvat. Pa tudi menda vlada civilne Hrvatske ne bode zdaj svojih rok križem držala, nego uprla bode vso snago, da pravičnim zahtevanjem krajine zadovolji, ter bode gotovo našla podpore v hrvatskem zastopstvu, posebno pa pri zastopnicih hrvatskih v ogerskem saboru. Z eno besedo: vsi faktori se morajo zediniti, ako hočemo, da bodo koraki krajiške deputacije prinesli korist.

Vkljub vsem tem naporom je vendar mogoče, da se železnica krajiška ne bode delala

po onem načrtu, kakor ga je osnoval baron Mollinary v dobro zastopljenem interesu za oba dela hrvatske domovine. Ako se bode to dogodilo, potem naj se pripravi Ogerska na pravične in težke prikore, koje bode ves narod brez razlike na njo vzdignil, ker potem bode gotova ona kriva, kar se je dozdej le sumničilo, ako se ne bode zidala železnica. Ali pa more Ogerska vzdržati ravnodušno te prikore, hoče li si hrvatski narod staviti vprašanje: čemu nam zveza s sosedom, ki mi ne dá, da si pomorem s svojo snago, da se gospodarski razvijam in jačim v materialnem stanju? Na to sicer se ne dá zdaj odgovoriti, ali ogerski državniki bi morali imeti tudi to eventualnost pred očmi. Ako so Hrvatsko z Ogersko zvezali posebni interesi, morejo nji zopet razdeliti. Kdo bi pa pri tem več zgubil, o tem tudi naj razmišlja ohola ali siromaška Ogerska, ki ni niti dozdej smela, a še manje pa bode mogla v bodoče ignorirati bezobzirno opravdane zahteve takega zaveznika, kakor je hrvatski narod.

Domače novice.

V Ljubljani, 13. maja.

(„Turški list“) je pričel dolgo hvalisalno popevko nemčurskim deželnim poslancem. Ker se pa kaka reč, ki ni svitla, svetiti more le, če jo postaviš vstric druge, še manj svitile ali popolnoma črne, zato „turški list“, da bi svoje ljubčke mogel sploh svetu pokazati, najprej po svoji navadi omeče njihove nasprotnike, t. j. slovenske poslance, z blatom ter jih potem še le postavi nemčurskim nasproti. Pa da bi metal svojo „dišečo robo“ le po živih slovenskih poslancih, naj bi še bilo; ali njegove surovosti ne brani še zemlja ne, pod katero mrtvi počivajo. Na dan morata dr. Costa in dr. Toman, da ji „turški list“ počrnjena pokaže svojim vernim bralcem in njima nasproti more postaviti svoje ljubljence. — Se ve, da na tako gnjusno natolcevanje ne bomo odgovarjali mi; le to vprašanje stavimo „turškemu listu“ in njegovim vernim: Če so vaši poslanci toliko koristni za deželo in narod, kako je vendar to, da jih dežela in narod ne marata, ampak jih vi morate z vso mogočo vradniško in drugo pomočjo v deželni zbor siliti, ker jih sami, brez dežele in naroda, ne volite? Po vašem hvalisanji bilo bi misliti, da se ljudje zá-nje kar trgajo; toda ravno narobe je. Čemu tedaj hvalisati blago, za katero nihče ne mara? Idite se solit!

(Zasežen) je bil v torek „Slov. Narod“ zavoljo nekega dopisa iz Idrije, ki je govoril o obnašanji nekterih tamošnjih uradnikov. Prav ta list naznanja, da je vložil kamniški zdravnik, neki Zaverl (Saurau) tožbo pri sodnji zoper njega zaradi razžaljenja časti.

(Ljubljanski magistrat) dá je podirati hišo na „nemškem trgu“ nasproti Matevžetovi, ki je res bila prav madež tega trga in ulicam, ki drže iz „zvezde“ memo nove realke na ta trg, zeló napoti. Kdaj pa bo z Auerjevo hišo („pri konjiči“) in z mestno hišo „zur Schnalle“ kaj? Ali bosta ta madeža vedno kazila glediščne in poštné ulice?

(O kmetijski šoli) na Dolenjskem poročajo zadnje „Novice“, da je bil pretekli teden g. dr. Lorenc, poslanec c. kr. ministerstva kmetijstva v Ljubljani in da se je pri tej priliki razgovor sukal le o prvotnem vprašanji: ali bi, če bi se šola ustanovila, bilo se nadjati toliko učencev, da bi se splačali stroški drage osnove? — Določilo se tedaj še nič ni. „Turški list“ to poročilo z radostjo vzame na znanje

in tako zasučje, kakor da bi bila že vsa šola v vodo padla, kar bi „turškemu listu“ in njegovim prijateljem gotovo najljubše bilo, ker je znano, s kakim veseljem radi podró in pokopljejo vsako reč, ki bi utegnila deželi naši koristna biti, zlasti, če prihaja od narodnjakov. Mi nismo še tako daleč, da bi se poprijeli „turškega lista“ misli, marveč upamo, da bo ministerstvo se vendar ogrelo za omenjeno šolo in dovolilo že obljubljeno podporo.

(Deželna komisija za konjerejo) je, kakor beremo v „Novicah“, letos že vdrugič skrčila na Kranjskem kraje za premiranje konj; prvič je nasvetovala ministerstvu kmetijstva namesto 7 jih le 6, zdaj pa celó le 5, namreč na Vrhniki, v Ribnici, v Kranji, na Bledu, in Mokronogu. Se pač povsod „špara“, le tam ne, kjer bi se res kaj izdatnega prihraniti dalo.

(Na južni železnici) se bodo od 15. t. m. naprej ljudje mogli voziti tudi s tovornimi vlaki. S kterimi in kako, — to nam še ni znano, ker železnično vodstvo ni tako prijazno, da bi nam kdaj o kaki premembi ali novi napravi poslalo kako naznanilo.

Razne reči.

— Od gosp. Jos. Koblerja so nam došle sledeče vrstice s prošnjo, da jih natisnemo: „Častiti gospod vrednik! V listu „Laib. Tagbl.“ sem bral sestavek o tukajšnji dragini stanovanj in o neki „kajžici“ s 84 gld. najemščine. Na to je prišel v Vašem spoštovanem listu primeren odgovor več litijskih tržanov in hišnih gospodarjev in nekteri sosedje moji mislijo, da sem ga provzročil jaz in hotel ž njim svojo „kajžo“ po časniki nositi. Dovolite mi, gospod vrednik, na to le kratke besede. Omenjena bajtica je sicer res priprosta, a stala je že za časa Valvazorja in je meni zato draga, ker sem se v nji rodil; od nekaj je vladal v nji, zunaj nje in v nji mir in moja želja je, da bi tudi odslej tako bilo. Tedaj lahko razumite, da mi ni ljubo, če se ta hišica miru po časniki opravlja. S posebuim spoštovanjem Jože Kobler, posestnik.“ — S tem vstrezamo želji gospoda Koblerja s pristavkom, da omenjenega „poslanega“ nismo dobili po gosp. Koblerju, niti je bil on na njem podpisan. Pripravljeni pa smo še nadalje odgovarjati na napade v „Tagblattu“, kolikor gre namreč za brambo pravice.

— Po ljubljanskem močvirju je ta teden voda veliko škode naredila. Več dni je stala skoro od Iga vse čez do Ljubljane, da so se morali ljudje s čolni voziti. Več hiš je stalo v vodi, živino so morali spraviti na višje stoječe shrambe, skednje itd. in kjer to ni bilo mogoče, stala je po hlevih do kolén v vodi. Mostovi čez grabne so do malega vsi odplavali, tudi most čez Ižico je močno poškodovan. Da je vse, kar so do zdaj sejali, pokončano, tega nam skoro ni treba omeniti. S setvijo vred je pokončanih tudi mnogo tičev, ki so po grmovji in ob tleh si že gnjezda naredili, dalje na tisoče krtov, najhujših sovražnikov mrčesov in črvov. Take povodnji že davno ni bilo in ljudje pravijo, da je je kriv največ jez pri fabriki nad Udmatom. Ljublanica je bila res nenavadno velika.

— Dr. Frančišek Palacky je nekaj zbolel in se vsled tega ne bode preselil v Malec, kakor je nameraval, ker mu je pred vsem potreben mir in počitek. Bolezen sicer še ni huda, a pri visokej starosti njegovi je že vsaka malenkost nevarna.

— Grof Kolowrat, ki je v dvoboju ustrelil mladega kneza Auersperga, jena Dunaju v zaporu. Tudi mejni grof Palavačini

in grof Kalnoky sta imela dvoboj z meči, v katerem je bil Palavačini od svojega nasprotnika hudo, toda ne smrtno ranjen.

— Krakovski škofijski predstojnik Galecki je bil pred nekaj časom korarja Chelmeckega suspendiral a divinis, češ, da je korar po časniki napadal Galeckega. Chelmecki se je vsled tega pritožil v Rim, kjer so odločili, da škofijski načelnik ni imel vzroka suspendirati Chelmeckega, kteremu so se vsled povelja sv. očeta zopet vrnilo vzete oblasti in pravice. Pomenljivo je tudi to, da se dotično pismo ni poslalo škofu Galeckemu, ampak papeževemu nunciju na Dunaj, da ga naravnost pošlje Chelmeckemu, ki je tedaj prej izvedel razsodbo papeževo kakor njegov predstojnik. Tudi se iz Krakovega poroča, da postane Chelmecki administrator tamošnje Marijine cerkve in da bode imenovan za prelata, katero mesto je bil Galecki odločil g. Goleanu.

— Slovensko-hrvaška slovnica. Česar slovenski dijaki, kteri bi se radi učili jezika svojih jugoslovanski bratov, že davno jako pogrešajo, zgoditi se ima letos, kakor se nam sporoča, spisuje g. Franjo Marn, profesor na gimnaziji v Zagrebu, slovensko-hrvaško slovnico, kakor je l. 1867 spisal bil slovnico češkega jezika, po kteri se Slovenci prav lahko in dobro naučijo češčine. Veselo in koristno je to v pspéh književne vzajemnosti slovanske.

— Iz Gorenjskega se nam piše: Juri Šoklič, oženjeni sedlar iz Zagoric, grajske fare na Gorenjskem, oče 8 otrok, je sv. Florijana dan nekemu lovcu iz Mojstrane jopič odnesel. Ko lovec to zve, hiti za njim po poti proti Radolni, ga doteče, in ker z lepo ne more dobiti svojega oblačila nazaj, se vname med njima hud boj. Lovce mahne sedlarja s polem po glavi in po roki, tako, da sedlar hudo ranjen svoj rop pusti in še do Radolne dospe, kjer se pa zavoljo zgube krvi zgrudi in kmalo potem zamrje. V nedeljo so ga na Dovjem pokopali.

— Pobjo. V Letencah, fari predvorski na Gorenjskem, bil je preteklo nedeljo pretep med fanti; eden najhujših razsajalcev dobil jo je tako po glavi, da je pri tej priči obležal mrtve. Kdaj bo surovost med kmečkim ljudstvom že skoro pojenjala?

— Po dalmatinskih gorah se je zadnji čas pokazalo sila veliko volkov. Prebivalci mislijo, da se je to zgodilo, ker vstajniki po hercegovinskih gorah vedno streljajo in so s tem volkove iz zakotij na Dalmatinsko pregnali.

— Mati sinu: To je vendar žalostno, da dan današnji še maternega jezika pri miru ne pustijo; Sin materi: Pa še kako se vlečemo zanj, ko bi vi védeli!

Listnica vredništva.

G. J. K. v T.: Rokopise prejeli vse in izročili dramatičnemu društvu razun žaloigre odločene za „Slovenca“.

G. J. K.: O razmerah sedanjih „Slovenec“ iz tehtnih vzrokov molči, po pregovoru: Kommt Zeit, kommt Rath.

Umrlí so:

Od 10.—11. maja. Marija Kotar, vrad. sluge o., 1½ l., za vodo v glavi. Fr. Rak, del., 31 l., v boln. za jetiko. Karl Vesel, učit. pripravnik, 19 l., za srčno napako. Joana Verčič, usnarjev o., 16 m., za pljučnico. Karolina Šejan, čevlj. otrok, 2½ l., v otroč. boln. za Brygthievo boleznijo.

Telegrafične denarne cene 12. maja.

Papirna renta 66.80 — Srebrna renta 70.25 — 1860letno državno posojilo 111.25 — Bankine akcije 852 — Kreditne akcije 139.20 — London 119.70 — Srebro 102.50 — Ces. kr. cekini 5.66 — 20frankov 9.52 ½.

„Antigona“

Žalostna igra v petih dejanjih se zdaj dobiva tudi v bukvarnicah in sicer jo imajo naprodaj po 35 kr.: V Ljubljani J. Giontini; v Gorici F. Volkulat; v Celovcu J. & F. Leon; v Trstu F. H. Schimpf in založnik J. Križman pri sv. Ivanu poleg Trsta. (28—2)

Prememba stanovanja.

Primarij med. in kir.

dr. Pestotnik

stanuje odslej na šentpeterskem predmestju hiš. št. 18 (v Levcevi hiši) in ordinira od 2.—3. ure popoldne. (29-2)

Pismeno naznanilo

o zdravlilni lastnosti in moči

pravega

Wilhelmvega

antiartritičnega antirevmatičnega

čaja za čiščenje krvi.

Blagorodni gospod Wilhelm!

Pravi Wilhelmovi, gori imenovani čaj, kterega se je v malo mesecih ko se je za njzvedelo, vse poprijelo, in je bil celó od zdravnikov priporočen, ker je bilo znano, da iz Wilhelmovega kemičnega laboratorija ni še nikdar nič slabega prišlo, napotil je tudi mene, neprestano z njem poskušati; nasledki so bili taki, da sem se pogosto čudil. Dolžnost mi je tedaj v korist bolnega občinstva storjene skušnje o moči imenovanega čaja vestno in v posnemanje zapisati tem več, ker se je ta kri čistilni čaj, kakor vnanji listi poročajo, pri najvišji gospodi ptujih dežel z najboljšim vspehom rabil. Bolnemu človeštvu naj bi se s tem mnogoizkušnen zdravilen studenec odprl.

Izvrstno se je obnesel Wilhelmov kri čistilni čaj pri revmatičnem vnetju, posebno če isto pri spremenu vremena ali po zimi hujše nastopi. S porabo nekotikih zdravil dosegel sem povsod znatno olajšanje. Izvrstno se bori ta čaj s putko, boleznijo, ki ima globoko svoj sedež, ter konečno premaga. Začetni uspeh tega čaja poznati je po zbadanju po bolnem kraju. Ravno tako dobro obnese se ta čaj pri trebušnih boleznih ljudi, kteri mnogo sedó, in jim zasedeno ogljenčevo kri očisti. Priporočati je tudi njega moč pri dolgih počasnih boleznih jeter, pri raztezanji in otekanji. Izvrsten je ta kri čistilni čaj za pripravo rabe mineralne vode proti ravno imenovanim boleznim. Konečno je prijetno nadomestilo toplíc vsem tistim, ki so po svojem pokliu ali premoženju zadržani, iste obiskovati. Vse to v čast lekarju gospodu Francu Wilhelmu v Neunkirchenu

Dr. Julij Janell,
prakt. zdravnik.

Primerjal in z izvirnim nekolikovanim pismom v natančnem soglssju našel.

Jamnitz, tri in dvajsetega junija leta tisuč osemsto sedemdeset in četrtega.

(L. S.) Dr. Friderik Heidler,
(82—5) c. k. bilježnik.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchenu pri Dunaji ali v mojih po časniki navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gld., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva ima Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi: V Ljubljani Peter Lasnik; v Kranji lekar K. Šavnik; v Postojni, Jožef Kupferschmid; v Gorici lekar Franzoni; v Novem mestu Dom. Ricolí; v Metliki lekar Alf. Matter; v Beljaku Matevž Fürst; v Celji Baumbach in Franc Rauscher; v Mariboru Alois Quandest; v Celovcu O. Clementschitsch; v Prassbergu Tribuc; v Varaždinu lekar dr. Kalterju, lekarju.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.